

světové literatury (zdaleka ne jen beletristických) pro nakladatelství Hyspamérica a k čtyřiašedesáti z nich napsal krátké předmluvy (ostatní už napsat nestačil). Opět tu defilují jména Borgesových oblíbenců a vskutku zásadních knih – Cortázar, Kafka, Chesterton, Ibsen, Gide, Wells, Graves, Dostojevskij, Melville, Conrad, Wilde, Hesse, Flaubert, Shaw, Meyrink, Kipling, Defoe, Swift, Blake, Poe, Vergilius, Voltaire... I v těchto kratičkých, spíše informativních textech ale najdeme mnoho zajímavých postřehů a informací – a také inspiraci a chuť některé z děl si přečíst. Pěkně se na těch pět malých svazků Borgesových spisů vedle sebe kouká, protože mají i velmi hezky řešené přebaly.

Meruňková zavařenina

Pod lahodně znějícím názvem **Meruňková zavařenina** se skrývá soubor pozdních povídek ruského spisovatele **Alexandra Solženicyna** (1918–2008), nositele Nobelovy ceny za literaturu za rok 1970 (knihu přeložil Libor Dvořák, vydalo Argo). Povídky ovšem nejsou nijak idylické, naopak líčí krutosti doby kolem ruské revoluce, občanské války a následujících let a také kolem druhé světové války. České vydání je výběrem z původně většího souboru a obsahuje pět „povídek o dvou částech“ *Meruňková zavařenina*, *Ego*, *Na kraji srázu*, *Omladina* a *Nastěnka* a „novelu jednoho dne“ *Adlig Schwenkitten*. Povídky se dělí na dvě části kontrastní nebo oddělené delším či kratším časovým odstupem. Příběhy jsou to vskutku drsné, člověk si znovu uvědomí, jaké krutosti byly páčány nejen ve válkách, ale i ve jménu revoluce. Jeden příklad za všechny z povídky *Ego*: „Jednu ženskou vyslyšeli rudí a ptali se jí na syna. Tak ho zapřela: „Já žádného syna nemám! Jenže pak ho chytili a on řekl: „Jsem syn tý a tý. Tak ho popravili – za lež.“ Absurditu „nové doby“ po revoluci líčí povídka *Nastěnka* na příkladu nového výkladu literatury. Z toho „nového pohledu“ třeba na Puškina se stala „spíš jakási algebra než literatura... a kam zmizel sám Puškin?“ Učitelka literatury to věru nemá v nových pořádkách lehké: „Někdejší neotřesitelná celistvost ruské literatury jako by popraskala – po tom všem, co si Nastěnka za ta léta přečetla, co se dověděla a co se naučila vidět. Hovořit o autorovi či knize bez jakéhokoli třídního zdůvodnění už se bála. Listovala si v Koganovi a hledala tam, „s jakými idejemi toto dílo koresponduje.“ S hrdinou povídky *Ego* si Solženicyn povzdychne: „Kolik našich básníků a spisovatelů už to připomínalo: jak nádherný je svět – a jak ho svou nevčerpateľnou zlobou do prachu srážejí a zamořují lidé. Kdy asi tohle všechno skončí? Kdy už lidé budou moct žít ničím netišněným, nepokřiveným, rozumným životem, plným světla? To je sen mnoha generací.“ Zdá se, že je to sen nesplnitelný... „Pokřivený“ byl i život a poválečný osud maršála Žukova, který skvěle líčí ve zkratce povídka *Na kraji srázu*. Žukov píše po válce paměti, ale pomalu se smíruje s tím, že do nich nebude moct napsat všechno po pravdě. Nebylo by to vhodné a „věci komunistické strany by to rozhodně nepomohlo“... A jak přesně dovede Solženicyn vystihnout porevoluční poměry, když lidé začínají „mizet“ ve vězeních či v gulagu: „Na to si lidé nedokázali zvyknout hned. Když někoho zavřeli před revolucí, tak dál žil za mřížemi nebo ve vyhnanství, byl ve styku s rodinou i s přáteli – ale teď? Teď se propadal do nebytí...“ Poslední léta Solženicynova života po návratu do Ruska byla bohužel poznamenána kontroverzemi díky jeho xenofobii a příklonu k ruskému nacionalismu a kritice všeho západního. Naštěstí povídky v knize *Meruňková zavařenina* dokazují, že nepřestal být velkým spisovatelem, když se vyhýbal politickým a jiným komentářům a soustředil se na příběhy lidí v nelehké době, kterou popsal takto: „Doba, směřující vpřed, se hnala takovou rychlostí, že ztratila tvář a budila dojem, že sama přestala být.“

Suttree

Nakladatelství Argo zkompletovalo románovou tvorbu **Cormaca McCarthyho** (1933) v češtině v edici AAA vydáním desátého svazku, jímž je autorovo nejrozsáhlejší dílo **Suttree** z roku 1979 (přeložila Alena Dvořáková). *Suttree*, na němž autor pracoval s přestávkami dvacet let (a začal s ním tedy ještě před svým prvním publikovaným románem *Strážce sadu* z roku 1965), dodnes rozděluje kritiky i autorovy fanoušky: zatímco jedni jej považují za spisovatelovo opus magnum spolu s *Krvavým poledníkem* a *Cestou*, pro jiné je to až příliš jiný, netypický, složitý a rozsáhlý McCarthy. Román, jenž má v názvu příjmení

hlavní postavy, se odehrává od října 1950 do jara 1955 převážně v Knoxville v Tennessee, kde McCarthy sám žil od roku 1937 do konce 70. let, kdy odešel na americký Jihozápad, do Texasu. Městské prostředí je pro jeho romány spíše výjimečné. Cornelius Suttree se vrací do Knoxville z vězení, kde se seznámil s mladíčkem Genem Harrogatem, který seděl za to, že ho načapali, jak obcuje s melouny v melounovém poli. Gene je prostáček, který nezná ani sprchu, podnikavý smolař, kterému nic nevychází. Suttree žije na řece v hausbótu, chytá ryby a prodává je ve městě. Když Gena propustí z vězení, vyhledá Suttreeho a usídli se nedaleko pod viaduktem. Román je epizodický, nemá vlastně děj. Sledujeme různé výjevy a tragikomické i otřesné scény; román je zalidněn množstvím postav z okraje společnosti. Dlouho ani nevíme, proč byl Suttree ve vězení a jen z náznaků se dovídáme, že je na útěku před rodinou i před manželkou. Jsou tu otřesné výjevy: Gene umlátí prase, aby ho mohl sníst. Suttree se porve s rodinou své manželky, když se vypraví na pohřeb svého malého synka. Je vyhoštěn z městečka, kde manželka žije, a dostane se mu morálního ponaučení od šerifa: „Když člověk žije svůj život, musí si na tom dát záležet.“ Suttreeho existence je ale odnikud nikam: rvačky, alkohol, cesty městem bez cíle, po ubohých barech a hospodách, mezi ztroskotanci, bezdomovci, žebráky a prostitutkami. Po jedné rvačce skončí Suttree v nemocnici, z níž uteče, jakmile je mu trochu líp. Rodina jednoho známého má doma v ložnici už půl roku mrtvého otce, na kterého dává bere sociální dávky. Kamarád žádá Suttreeho, aby mu s mrtvolou pomohl do řeky... Humoru a komických situací je zde řada, ovšem je to humor temný, černý a mrazivý, až trochu zvrácený. McCarthy je strohý i poetický, misty i jazykově vtipný. Suttree žije ze dne na den, když má peníze, utratí je, propije, když ne, snaží se nějak přežít na dluh. Nejhorší jsou samozřejmě zimní měsíce. Na budoucnost nemyslí, ani nemůže, zrovna tak jako na minulost. V jedné chvíli, po prohrané noci, si ale přizná: „Ten můj život je hnus...“ Někdy čas prožije po boku prostitutky Joyce, ale pak se zas vrátí do starých kolejí. Antihrdina? Vyvrhel? Společenská revolta? Zoufalství? Nebo mu bylo prostě všechno jenom jedno? Trpělivý čtenář si na to musí odpovědět sám.

Hra o manželství

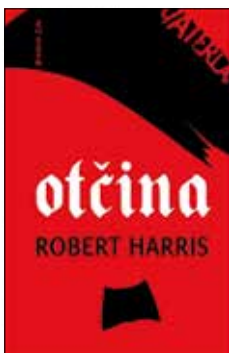
Americký spisovatel **Jeffrey Eugenides** (1960) je autorem tří románů, mezi nimiž jsou dlouhé, devítileté odstupy: *Sebevraždy panen* (1993; české vydání připravuje Host) byly v roce 1999 zdařile zfilmovány Sofií Coppolovou jako její celovečerní debut; *Hermafrodit* (2002; česky BB/art 2009) se stal bestsellerem a v roce 2003 za něj autor získal Pulitzerovu cenu; a zatím poslední **Hra o manželství** (2011), která teď vyšla v překladu Martiny Neradové v nakladatelství Host, potvrdila autorovy kvality a opět se zařadila mezi bestsellery. Pětistránkový román přečtete skoro jedním dechem, pokud máte rádi tradiční vyprávění a milostné příběhy a podobně jako hlavní hrdinka Madeleine Hannaová také romány 19. století – Madeleine totiž začátkem osmdesátých let minulého století studuje angloamerickou literaturu a miluje Austenovou, Eliotovou, sestry Brontëovy, Henryho Jamese nebo Flauberta. Její diplomka se zabývá manželstvím jako literární zápletkou právě v těchto románech (Eugenidesova kniha se v originále jmenuje *The Marriage Plot*); ovšem kolem Madeleine je v módě sémiotika a dekonstrukce, a tak si Madeleine připadá trochu mimo. Jenže její život jako by následně opakoval zápletky z viktoriánských románů a přinesl jí složité volby i těžké zkoušky. Jenom kolem manželství se ale román netočí. Madeleine se už na univerzitě zamiluje do Leonarda Bankheada, inteligentního, energického biologa, který má před sebou slibnou vědeckou kariéru. Brzy ovšem zjistí, že Leonard trpí maniodepresivitou, a i když si uvědomuje, že život s ním nebude jednoduchý, rozhodne se pro něj, protože věří na lásku. Do Madeleine je beznadějně zamilovaný jiný student Mitchell Grammaticus (má tak jako sám autor zčásti řecké předky). Ten by byl jistě pro Madeleine vhodnějším partnerem, ale

Madeleine k němu necítí víc než přátelství. Každá ze tří hlavních postav se potýká se svými vlastními problémy a každá hledá po skončení univerzity své místo na světě. Madeleine hledá, jak by uplatnila svůj zájem o viktoriánské romány a jak by pomohla Leonardovi; Leonard se potýká se svou nemocí, která ohrožuje nejen jeho vyhlídky na kariéru vědce, ale i jeho osobnost a život; a Mitchell hledá cestu k víře a k bohu a stále marně a naivně doufá, že Madeleine bude jeho city jednou opřít. Mitchell se s kamarádem Larrym vydá na cestu do Evropy a pak do Indie, kde dokonce chvíli pracuje jako dobrovolník v domě matky Terezy. Každá ze tří hlavních postav také pochází z jiných rodinných i sociálních poměrů, což autor líčí i na konkrétních nedorozuměních či tragikomických situacích. Každá z postav musí dojít k svému prozíření, musí se zbavit své naivity, najít své místo, něco ukončit a začít znovu a jinak. Eugenides klade věčné otázky, vypráví zajímavě, jeho postavy jsou plnokrevné, uvěřitelné ve svém hledání a tápání i ztrácení ideálů. Mitchellovo hledání víry bude jistě blízké mnoha čtenářům, stejně jako Madeleineina víra v lásku, která může „léčit“ i psychicky nemocného člověka. A úvahy o románech 19. století či o sémiotice jsou také velice zajímavé a čtenáře nijak nezahlučují. Leonardova maniodepresivita je popsána ve vši hrůze a se všemi problémy i propady, které s sebou tato nemoc nese. Madeleine a především Leonard jsou jen kousek od jakéhosi sebezničení, od propasti, ale včas si to uvědomí, než do ní definitivně spadnou. Je to vynikající, vskutku velký milostný román se třemi přesvědčivě vykreslenými hlavními postavami.

Otčina

Román **Otčina** britského spisovatele **Roberta Harrise** (1957) patří k nejznámějším a nejdářílejším dílům z alternativní historie s tématem druhé světové války, resp. onoho „kdyby“, které nemají historikové rádi: co kdyby nacisté válku vyhráli a ovládli Evropu? Román vyšel v originále v roce 1992 a v češtině poprvé o rok později. V roce 1994 vznikla nepřilíživě zdařilá televizní verze, která se natáčela v Praze i s účastí českých herců. Loni vyšel román po letech česky znovu v nakladatelství Kniha Zlín v novém překladu Pavla Bakiče. A je to dobře a po jeho přečtení mě tak napadá, že by si zasloužil i novou, daleko lepší filmovou verzi. Je to totiž kniha mimořádně působivá, i když čtenář dobře ví, že se historie odehrála úplně jinak. Navíc je to kniha napínavá, protože má detektivní, až thrillerový základ. Harris je autorem i dalších zfilmovaných románů, které vyšly i česky: *Enigma* a *Muž ve stínu*. *Otčina* se odehrává v Berlíně v roce 1964 v týdnu před 20. dubnem, kdy se mají slavit Hitlerovy 75. narozeniny. V románu totiž Hitler stále žije, Německo válku vyhrálo a Velkoněmecká říše zabírá velkou část Evropy: celé Polsko, Československo, Ukrajinu, pobaltské země a část Ruska včetně Moskvy či Petrohradu. Ostatní evropské země s Němci spolupracují a v USA je u moci Joseph Kennedy, zastánce usmiřovací politiky. Berlín byl vystaven podle Speerových megalomanských plánů a Hitlerových vizí, v říši vládne orwellovsky tuhá totalita, na Východě se stále válčí, druhým mužem říše je Heydrich, který přežil pokus o atentát v roce 1942. A svět se jen dohaduje, co se vlastně doopravdy stalo s miliony Židů. Pravda o Židech je totiž přísně střeženým tajemstvím a pravdu nezná ani naprostá většina Němců. Všichni se mohou jen dohadovat. Hlavní postavou románu je příslušník kriminální policie Xavier March, který pátrá po příčině smrti několika bývalých vysoce postavených nacistů. Nejprve se zdá, že jejich smrt souvisí s obchodem s uměním, s výtvarnými díly, které Němci kradli, kde se dalo, a převáželi je do berlínských nebo vídeňských muzeí. Ale postupně se ukáže, že je March na stopě něčemu daleko temnějšímu, neboť ti mrtví se kdysi zúčastnili nechvalně proslulé konference ve Wannsee, kde bylo na pořadu „konečné řešení“ židovské otázky. Ze čtrnácti účastníků konference je v době děje románu naživu – kromě Heydricha – už jen jediný. A ten chce uprchnout do Ameriky a má řadu nepřijemných důkazů... A tak začíná napínavý souboj zahořklého, osamělého, rozvedeného policisty s všudypřítomnou mocí. Marchova loajalita k říši je dávno nahlodána a setkání s půvabnou americkou novinářkou, která mu v případě pomáhá, mu dodá novou energii i naději. Pracovaně pozadí pak dodává Harrisově fikci na přesvědčivosti, stejně jako závěr, který rozhodně není happyendem.

MILAN ŠILHAN

Nakladatelství Paulínky doporučuje:

Joseph Ratzinger – Benedikt XVI.: Věřit, doufat, milovat – Duchovní cvičení

Poznejte odcházejícího papeže Benedikta XVI. tak, jak je pro něj typické: když přemítá o víře v současném světě. V otázce Boží existence člověk nemůže zůstat neutrální. Zde může říci jenom ano, nebo ne. Otázka Boha proto není pro člověka teoretickým problémem, ale vrcholně praktickou záležitostí, která se projevuje ve všech oblastech našeho života. Proto ani v úvahách této knihy nakonec nejde o promyšlení nesrozumitelných teorií jazykem minulých staletí, ale o pozvání k „duchovním cvičením“ života víry, k „cvičením“ v umění správného života, umění být člověkem.

ISBN 978-80-86949-84-0, 136 str., váz. 165 Kč

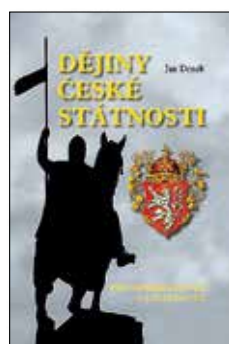
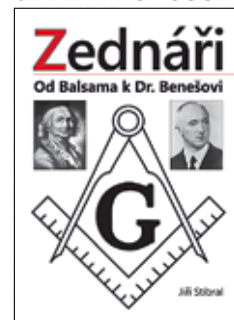

Nakladatelství Akcent doporučuje:

Jiří Stibral: Zednáři – Od Balsama k Dr. Benešovi

Zednářství je opředené řadou mýtů. Podle tzv. Chrámové legendy se zednářství odvozuje od Hiram Abiffa, stavitele Šalamounova chrámu, podle jiné hypotézy se Svobodní zednáři měli snažit navázat na odkaz řádu Templářů zrušeného roku 1307. Tuto dějinnou linii sleduje ve své knize Jiří Stibral, který mezi osobnostmi, jimž věnuje pozornost, zmiňuje i geniálního renesančního umělce Leonarda da Vinci, J. A. Komenského, J.-J. Rousseaua, A. C. Balsama či hraběte F. A. Šporka. Z novodobějších pak F. L. Riegra, T. G. Masaryka, W. Churchilla nebo A. Muchu. Co tyto známé osobnosti a velikány ducha spojovalo? Tajemný a nehmátatelný svět Řádu svobodných zednářů.

ISBN 978-80-7268-415-1, 152 str., váz.

Jan Drnek: Dějiny české státnosti – Pro konzervativce a legitimisty

Strhující, takřka didaktický příběh vztahu Čechů k vlastnímu kmenovému a státnímu zřízení od příchodu kmene do kotliny Bohemie až po současnost. Kniha mapuje vývoj českého vztahu k vlastnictví, k legitimitě a hierarchii moci, v rámci širších celoevropských dějů. Pro svou stručnost a přehlednost se přímo nabízí jako pomůcka pro školní výuku dějepisu.

ISBN 978-80-7268-353-6, 352 str., váz.

Zuzana Francková: Osudová vteřina

Šestnáctiletá Sylva donedávna trávila veškerý svůj čas ve stájích a na cvičišti. A pak přišel pád. Sylva má pocit, že ztratila všechno: Viktora, koně, rodeo a – část končetiny. Přestává vidět smysl svého života a začíná shromažďovat tabletky pro jeho ukončení. Naštěstí v rehabilitačním středisku potká nové přátele, uvědomí si, jaké má fajn rodiče a také kamarádku Báru a jejího bratra Lukáše. A to ještě netuší, že na ni čeká i nová kobylička Sugar.

ISBN 978-80-7268-931-6, 168 str., váz.

